

Ecologische quickscan

Fietsonderdoorgang Stappegoorweg, Tilburg

In het kader van de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland

Colofon

In opdracht van	Gemeente Tilburg
Contactpersoon	Thijs Belt
Datum	21 juni 2019
Kenmerk	RA18073-03
Aantal pagina's	27
Status rapport	Definitief
Contactpersoon	Benjamin Backx
Telefoonnummer	06 1511 4537
E-mail	info@ecoassist.nl
Wijze van citeren	Backx, B.J.A. , 2018. Ecologische quickscan Fietsonderdoorgang Stappegoorweg Tilburg. In het kader van de Wet natuurbescherming en het Natuurnetwerk Nederland. Rapport RA18073-03. Eco Assist, Helmond.

Eco Assist
Wildenborchlaan 62
5709 RR Helmond
06 15 114 537
info@ecoassist.nl
www.ecoassist.nl

Eco Assist is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Eco Assist; opdrachtgever vrijwaart Eco Assist voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© copyright Eco Assist/ Opdrachtgever

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever welke hierboven in het colofon is vermeld. Deze rapportage is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden zonder toestemming van de opdrachtgever en Eco Assist.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel	5
1.3 Leeswijzer	5
2. Plangebied & ingreep	6
2.1 Locatie	6
2.2 Beschrijving	6
2.3 Voorgenomen ingreep	7
2.4 Planning	7
3. Werkwijze	8
3.1 Quickscan	8
3.2 Nader onderzoek boomholtes	8
4. Onderzoeksresultaten beschermde gebieden	10
4.1 Natura 2000	10
4.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	10
4.3 Bescherming van houtopstanden	11
5. Onderzoeksresultaten soortbescherming	12
5.1 Planten	12
5.2 Vogels	12
5.3 Zoogdieren	13
5.4 Reptielen	16
5.5 Amfibieën	16
5.6 Vissen	17
5.7 Vlinders en libellen	17
5.8 Overige ongewervelden	17
6. Conclusie en aanbevelingen	18
6.1 Gebiedsbescherming	18
6.1.1 Natura 2000	18

6.1.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	18
6.1.3 Bescherming van houtopstanden	18
6.2 Soortbescherming	18
6.2.1 Vogels	18
6.2.2 Zoogdieren	18
6.2.3 Overige soorten	19
6.3 Samenvatting	19
7. Bronnen	20
7.1 Rapportages & boeken	20
7.2 Websites	20
Bijlage 1: Foto's plangebied	21
Bijlage 2: Wet- en regelgeving	25

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Tilburg is voornemens een fietsonderdoorgang aan te leggen bij de Stappegoorweg te Tilburg. Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om, voordat deze ingreep plaatsvindt, onderzoek te doen naar de effecten van de ingreep op beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland (NNN) en flora en fauna welke beschermd zijn onder de Wet natuurbescherming.

Deze rapportage geeft de resultaten van de uitgevoerde ecologische potentie-inschatting weer, een zogenaamde quickscan. Hierbij wordt aangegeven welke beschermde planten en dieren mogelijk voorkomen in het plangebied en wat de te verwachten effecten van de ingreep hierop zijn. Om nader inzicht te krijgen in de geschiktheid van de bomen in het plangebied als verblijfplaats voor vleermuizen heeft een aanvullend onderzoek met behulp van een boomcamera plaatsgevonden. Daarnaast is een eerste inschatting uitgevoerd van het effect van de ingreep op beschermde gebieden.

1.2 Doel

Deze quickscan beantwoordt de volgende vragen:

- Wat is de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)?
- Welke beschermde planten en dieren komen potentieel voor in het plangebied?
- Heeft de ingreep mogelijk een effect op beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN)?
- Heeft de ingreep mogelijk een effect op beschermde planten en dieren?
- Heeft de ingreep effect op onder de Wet natuurbescherming beschermde houtopstanden?
- Leidt de ingreep tot een mogelijke overtreding van de Wet natuurbescherming?
- Welke vervolgstappen zijn noodzakelijk om overtreding van de Wet natuurbescherming en gebiedsbescherming te voorkomen?

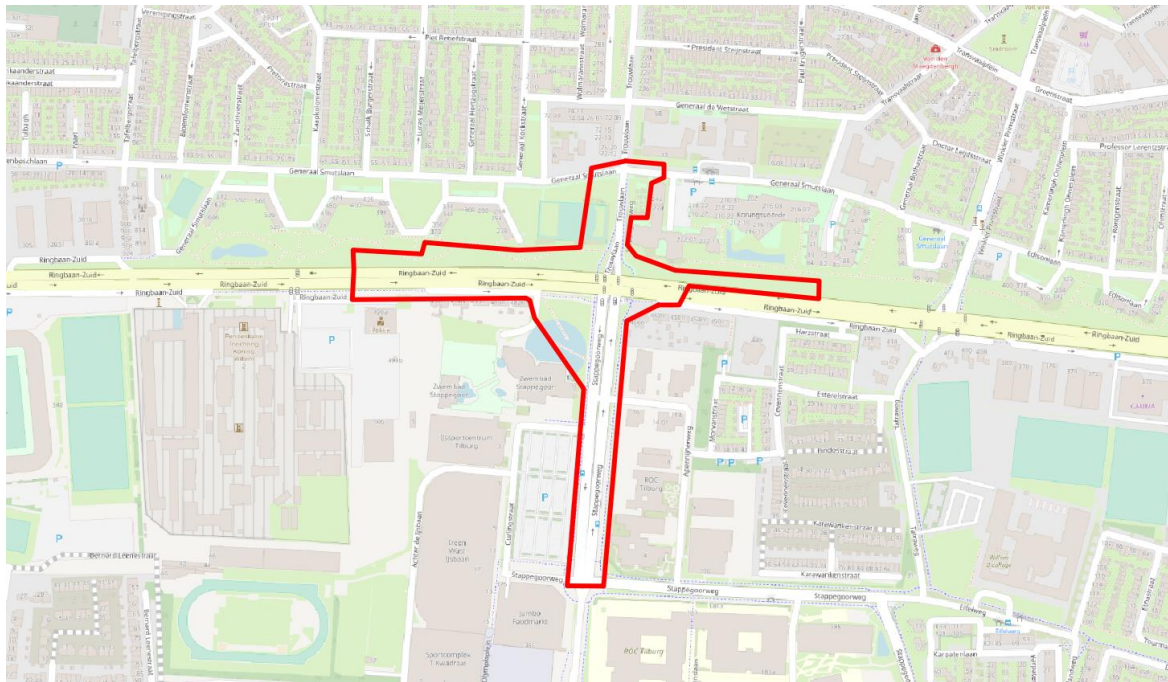
1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het plangebied en de voorgenomen ingreep beschreven. De werkwijze die gehanteerd is bij het onderzoek wordt in hoofdstuk 3 omschreven. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het onderzoek gebiedsbescherming gepresenteerd. Hierbij worden ook de mogelijke effecten van de ingreep bepaald en worden deze getoetst aan de Wet natuurbescherming. De resultaten en de effectbeoordeling voor het onderdeel soortbescherming is weergegeven in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 7). Een foto-impressie van het plangebied is opgenomen als Bijlage 1 bij deze rapportage. Het wettelijk kader is weergegeven in Bijlage 2.

2. Plangebied & ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied bestaat een gedeelte van de Stappegoorweg, een gedeelte van de Ringbaan Zuid en een aantal daaraan grenzende percelen gelegen te Tilburg (Noord-Brabant). In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Ligging van het plangebied Fietsonderdoorgang Stappegoorweg, met de begrenzing in rood aangegeven. Bron ondergrond: OpenStreetMap contributors, 2019.

2.2 Beschrijving

Binnen het plangebied zijn de volgende landschapselementen en ecotopen* aanwezig welke van belang zijn voor de potentie van het gebied voor beschermde soorten (zie Bijlage 1):

- Bomenlanen en solitaire bomen zonder holtes of losse bast, voornamelijk bestaande uit linde (*Tilia*), gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) en ruwe berk (*Betula pendula*).
- Enkele linden met holtes.
- Intensief onderhouden lage beukenhagen (*Carpinus betulus*) in de bermen.
- lage en opgaande begroeiing, deels bestaande uit aangeplante siervegetatie, met soorten als gewone braam (*Rubus fruticosus*), (*Hedera helix*), hulst (*Ilex aquifolium*) en boomcotoneaster (*Cotoneaster Frigidus*).
- Intensief beheerd voedselrijk grasland (gazon).
- verharding in de vorm van wegen, trottoirs en half verharde wandelpaden.

* Een ecotoop is het kleinste, ecologisch nog onderscheidbaar gebied in een ecologisch classificatiesysteem van landschappen.

2.3 Voorgenomen ingreep

Gemeente Tilburg is voornemens een fietsonderdoorgang aan te leggen bij de Stappegoorweg te Tilburg. Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- Het kappen van bomen en het verwijderen van overige vegetatie.
- Het verwijderen van de bestaande verhardingen.
- Grondwerkzaamheden.
- Bouw van de onderdoorgang en aanleg nieuwe verhardingen.
- Aanbrengen verlichting.
- Aanplant van nieuwe bomen en overige vegetatie.

2.4 Planning

De exacte planning van de werkzaamheden is nog niet bekend, en hangt mede af van de snelheid waarmee andere onderzoeken afgerond zijn en eventuele vergunningen en ontheffingen rond zijn.

3. Werkwijze

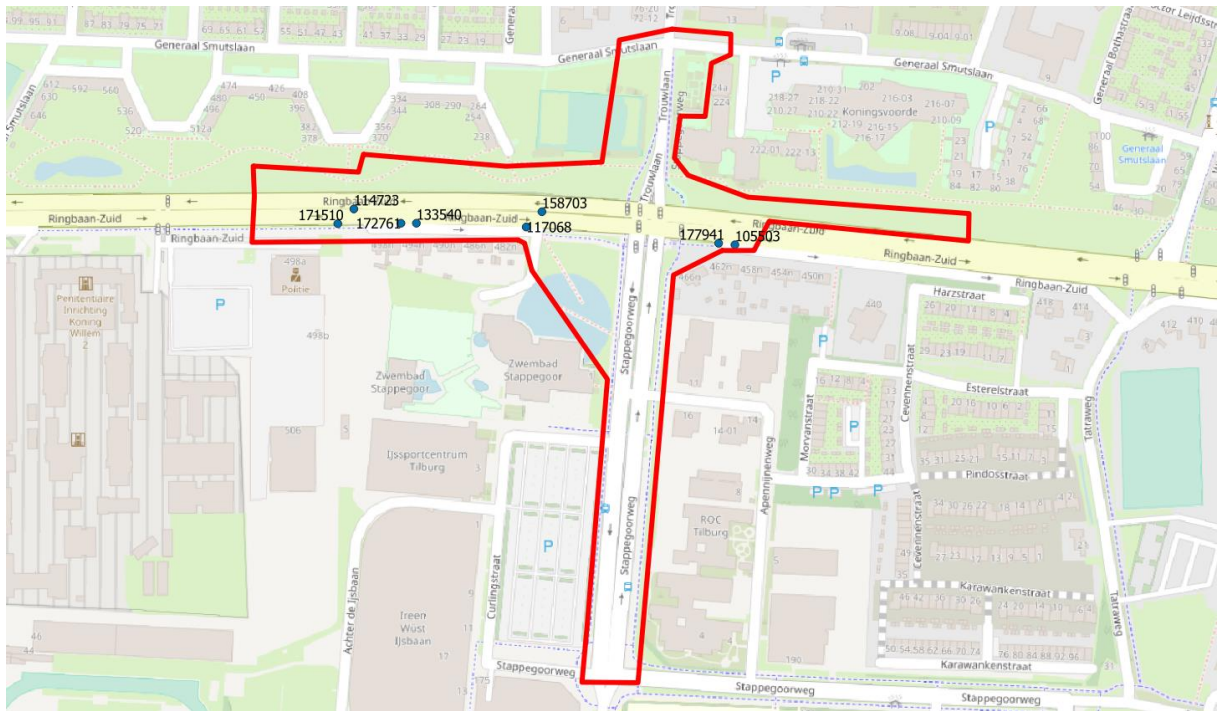
3.1 Quickscan

Om te komen tot een volledige potentie-inschatting zijn de volgende stappen doorlopen:

- Het plangebied werd op 8 december 2018 bezocht door ecooloog B.J.A. Backx MSc. Daarbij is in het plangebied en de directe omgeving daarvan gezocht naar beschermde soorten en sporen die wijzen op hun aanwezigheid. Hierbij is tevens de potentie van het plangebied voor beschermde soorten bepaald, een zogenaamde habitatgeschiktheidsbeoordeling. Tijdens het veldonderzoek is gebruik gemaakt van een verrekijker, zaklamp en fototoestel.
- De ligging van het plangebied ten opzichte van nabijgelegen delen van het Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000-gebieden werd bepaald.
- Met behulp van verspreidingsatlassen, websites met verspreidingsdata en de Nationale Databank Flora- en Fauna (NDFF) werd bepaald of in het plangebied recentelijk beschermde soorten zijn waargenomen.
- Op basis van de resultaten van het bureau- en veldonderzoek werd op grond van een deskundigenoordeel bepaald of beschermde planten- en diersoorten in het plangebied voor kunnen komen.
- In overleg met de opdrachtgever is de ingreep bepaald welke in het plangebied plaats gaat vinden.
- Op basis van de beschreven ingreep en de resultaten van het bureau- en veldonderzoek werd:
 - Vastgesteld of negatieve effecten op het Natuurnetwerk Nederland en Natura 2000-gebieden op voorhand uit te sluiten zijn of dat daarvoor nog een aanvullende onderzoeken noodzakelijk zijn;
 - Bepaald welke negatieve effecten te verwachten zijn op de (mogelijk) aanwezige beschermde planten- en diersoorten;
 - Bepaald of beschermde houtopstanden aanwezig zijn.

3.2 Nader onderzoek boomholtes

Bij de bomen waarvan bij de ecologische potentie-inschatting is gebleken dat deze mogelijk voor vleermuizen geschikte holtes bezitten heeft een nader onderzoek plaatsgevonden. Het betreft de bomen welke bij gemeente Tilburg bekend zijn onder boomnummers 105503, 114723, 117068, 133540, 158703, 171510, 172761 en 177941. Bij dit onderzoek is vastgesteld of deze holtes ver genoeg doorlopen om geschikt te zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Daarbij is tevens vastgesteld of in deze holtes overwinterende vleermuizen aanwezig waren of sporen (zoals mest) welke wijzen op het gebruik van de holtes door vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd op 20 februari 2019 door vleermuisdeskundige Benjamin Backx. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een boomcamera, een speciale endoscoop op telescopische paal waarmee openingen met een grootte van 1 cm of meer onderzocht kunnen worden.

Figuur 2. Ligging van het plangebied Fietsonderdoorgang Stappegoorweg, met de begrenzing in rood aangegeven. Bomen met nader onderzochte holtes zijn met blauwe stippen weergegeven. Bij de bomen is het boomnummer waaronder zijn bekend zijn bij gemeente Tilburg weergegeven. Bron ondergrond: OpenStreetMap contributors, 2019.

4. Onderzoeksresultaten beschermde gebieden

4.1 Natura 2000

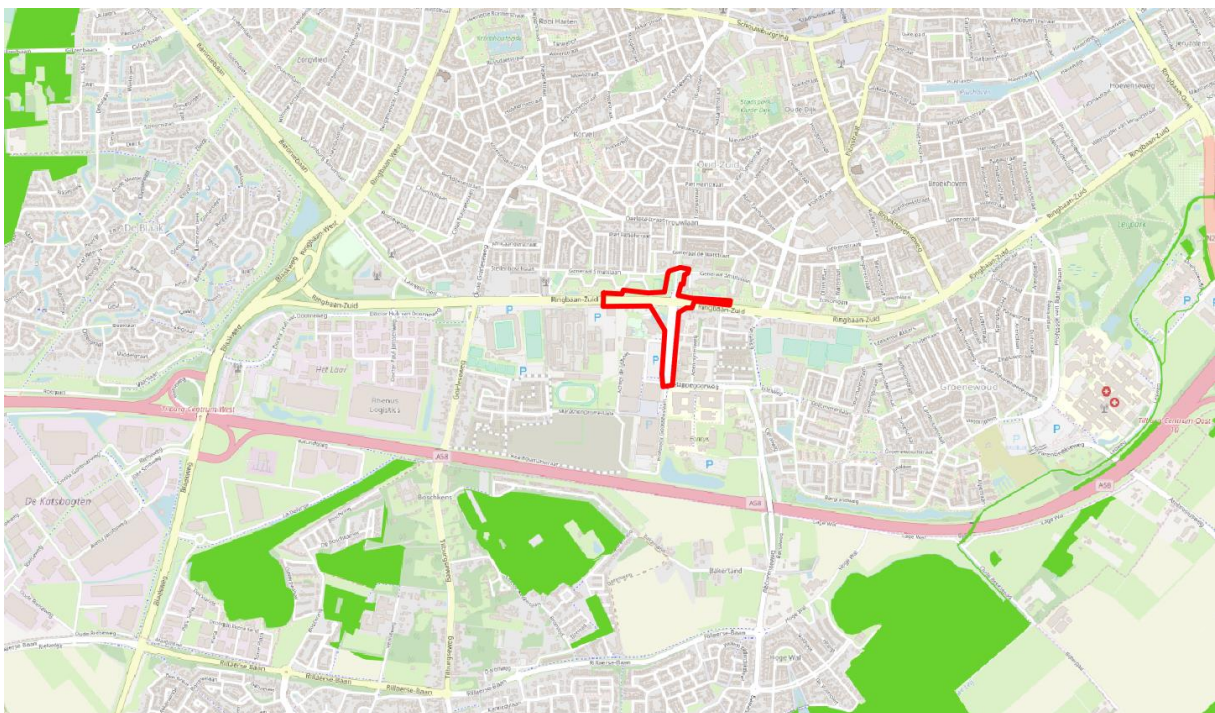
Het Natura 2000-gebied dat het dichtste bij het plangebied ligt is 'Regte heide & Riels laag'. Dit gebied ligt op een afstand van meer dan 3,5 km van het plangebied.

Effectbeoordeling Natura 2000

Door de afstand tussen het plangebied en deze beschermde natuurgebieden zijn negatieve effecten door geluidsverstoring, visuele verstoring of verdroging als gevolg van de ingreep op Natura 2000-gebieden uitgesloten. Gedurende de ingreep kan tijdelijk een minimale verhoging van de uitstof van stikstof plaatsvinden door de inzet van machines. Dit valt volledig weg tegen de uitstoot van al het verkeer op deze drukke weg. Tijdens gebruiksfase leidt de ingreep niet tot extra stikstofdepositie, en wordt deze mogelijk zelfs verlaagd doordat het verkeer minder lang stil staat voor de stoplichten. Dit samen met de afstand tussen het plangebied en de stikstofgevoelige habitattypen in het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied maakt dat uitgesloten kan worden dat de ingreep leidt tot een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen voor deze habitattypen. De ingreep leidt dan ook niet tot een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in Natura 2000-gebieden en heeft ook geen significant verstorend effect op de soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. Een overtreding van de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebieden is dan ook niet aan de orde.

4.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het plangebied is gelegen in Provincie Noord-Brabant. Het gedeelte van het Natuurnetwerk Nederland dat gelegen is binnen deze provincie wordt aangeduid als het Natuurnetwerk Brabant (NNB). Het plangebied ligt op een afstand van meer dan 600 meter van de grens van het NNB. Dit ligging van het plangebied ten opzichte van het NNN is weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. De begrenzing van het NNN is met groen weergegeven. Bron ondergrond: OpenStreetMap, 2018.

Effectbeoordeling NNN

De ingreep vindt niet plaats in het NNN of in de directe omgeving daarvan. Negatieve effecten van de ingreep op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNB zijn daarmee op voorhand uitgesloten. Hierdoor is een nadere toetsing aan het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur niet noodzakelijk.

4.3 Bescherming van houtopstanden

Het plangebied bevindt zich geheel binnen de bebouwde kom houtopstanden. Daardoor vallen de bomen binnen het plangebied niet onder de bescherming van houtopstanden en is de artikel 4.2. van de Wet natuurbescherming niet van toepassing.

5. Onderzoeksresultaten soortbescherming

Uit de Nationale Databank Flora- en Fauna (NDFF) zijn geen recente waarnemingen (2014 t/m 2019) bekend van beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming waarvoor geen vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen. Wel zijn enkele algemene broedvogels waargenomen waarvan de nesten beschermd zijn gedurende het broedseizoen.

5.1 Planten

Geel schorpioenmos (*Hamatocaulis vernicosus*) is een soort van kalkarme, ijzerrijke moerassen, en tonghaarmuts (*Orthotrichum rogeri*) komt vooral voor in jonge wilgenbossen en in jonge aanplant van zomereik. Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) is een soort van helder, voedselarm tot matig voedselrijk, zwak zuur water en kruipend moerasscherm (*Apium repens*) is een soort van zwak zure veen- of kleibodems, die 's winters ondiep overstroomd worden. Groenknolorchis (*Liparis loeselii*) tenslotte is een soort van natte duinvalleien en trilvenen. Gezien de biotopen in het plangebied kan de aanwezigheid van al deze soorten redelijkerwijs worden uitgesloten. In het gebied zijn geen oude muurtjes aanwezig met kalkhoudende specie waarop beschermde vaatplanten kunnen groeien. Hierdoor worden geen beschermde planten verwacht. Deze werden eveneens tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. De aanwezigheid van beschermde planten kan voor het plangebied dan ook redelijkerwijs uitgesloten worden.

Effectbeoordeling planten

De voorgenomen ingreep leidt dan ook niet tot een negatief effect of overtreding van de Wet natuurbescherming met betrekking tot beschermde planten. Nader onderzoek naar planten is niet noodzakelijk.

5.2 Vogels

Binnen het plangebied zijn geen horsten of andere vaste rust en verblijfplaatsen aangetroffen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten uit categorie 1 t/m 4. Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig met daken met dakpannen of andere ruimtes welke geschikt zijn als broedplaats voor broedvogels met jaarrond beschermde nesten uit categorie 1 t/m 4, zoals huismus (*Passer domesticus*) en gierzwaluw (*Apus apus*). De aanwezigheid van essentiële functies van het gebied voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten uit categorie 1 t/m 4 zijn binnen het plangebied dan ook redelijkerwijs uitgesloten.

Van de vogels met jaarrond beschermde nesten, categorie 5, kunnen worden verwacht: ekster (*Pica pica*), koolmees (*Parus major*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*) en spreeuw (*Sturnus vulgaris*).

Verder kunnen binnen het plangebied zangvogels aanwezig zijn die in tuinen en stedelijk gebied broeden zoals merel (*Turdus merula*), heggemus (*Prunella modularis*) en winterkoning (*Troglodytes troglodytes*).

Effectbeoordeling vogels

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten met vaste rust- en verblijfplaatsen uit categorie 1 t/m 4 is binnen het plangebied uitgesloten. Voor te verwachten soorten uit categorie 5 zijn in de directe nabijheid van het plangebied voldoende alternatieve nestmogelijkheden voor handen. De ingreep leidt dan ook niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming met betrekking tot overige broedvogels met jaarrond beschermde nesten.

Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen ertoe leiden dat algemene broedvogelsoorten hun nesten met eieren of jongen verlaten en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar. Dat leidt tot een overtreding van artikel 3.1 lid 1 en 2 van de Wet Natuurbescherming. Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedgevallen

van vogelsoorten welke van nature broeden in Europa en op natuurlijke wijze in Nederland gekomen zijn.

5.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor zeven soorten vleermuizen. In het plangebied zijn de volgende soorten vleermuizen potentieel aanwezig: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), kleine dwergvleermuis (*Pipistrellus pygmaeus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) en grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*). Op grond van de geringe omvang van het plangebied en de beperkte betekenis van de drukke wegen met veel verstoring en het beperkte voedselaanbod (insecten) voor vleermuizen is de kans klein dat het plangebied een essentieel foerageergebied voor vleermuizen vormt.

De bomenlanen in de bermen van de wegen vormen doorlopende lijnvormige elementen welke mogelijk een vliegroute voor vleermuizen vormen tussen hun verblijfplaatsen en foerageergebieden. Bij de Ringbaan Zuid en de Generaal Smutslaan zijn er geen lijnvormige elementen aanwezig die deze functie als vliegroute over kunnen nemen wanneer de bomenlanen aan beide zijden van de weg verdwijnen. Hierdoor is het op basis van dit onderzoek niet uit te sluiten dat deze bomenlaan onderdeel uitmaken van een essentiële vliegroute van vleermuizen.

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig, waarmee de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten vleermuizen zijn uitgesloten. In enkele lindebomen in de bermen van de Ringbaan Zuid zijn kleine holtes aanwezig. Nader onderzoek met behulp van een boomcamera heeft aangetoond dat geen van deze holtes voldoende diep naar boven toe ingerot was om de ruimte en beschutting aan vleermuizen te kunnen bieden die zij nodig hebben in hun verblijfplaatsen. Logischerwijs zijn er dus ook geen vleermuizen of sporen van vleermuizen aangetroffen in deze holtes. Geen van de bomen heeft grote stukken losse bast waar vleermuizen achter kunnen kruipen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen is daarmee eveneens uitgesloten binnen het plangebied.

In de onderstaande tabel (Tabel 2) is weergegeven welke soorten vleermuizen en functies potentieel voorkomen in het plangebied.

Tabel 2: Potentieel in het plangebied aanwezige vleermuizen en functies.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foerageergebied
gewone dwergvleermuis					X	X
ruige dwergvleermuis					X	X
kleine dwergvleermuis					X	X
laatvlieger					X	X
rosse vleermuis					X	X
gewone grootoorvleermuis					X	X
grijze grootoorvleermuis					X	X

Muizen

De verspreidingsgebieden van de hamster (*Cricetus cricetus*), eikelmuis (*Elomys quercinus*) en hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*) zijn beperkt tot enkele gebieden in het zuiden van Limburg en liggen ver van het plangebied vandaan. De molmuis (*Arvicola scherman*) komt voor in Zuid-Limburg, waar hij zich voornamelijk ophoudt in dichte gras- en kruidenvegetaties in kleinschalige landschappen en goed bemeste boomgaarden. Deze ontbreken in het plangebied. Voor de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) geldt dat deze een zeer natte, kruidenrijke vegetatie nodig heeft waardoor deze alleen voorkomt in de lage, natte delen van Nederland. De grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*) komt alleen voor in de meest oostelijke delen van Nederland op grote afstand van het plangebied. De veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) komt alleen voor in Twente en Zeeuws-Vlaanderen. De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) is gebonden aan schone wateren met een rijke oevervegetatie, wat niet aanwezig is in het plangebied. Hierdoor is de aanwezigheid van alle genoemde soorten binnen het plangebied uitgesloten. Voor de overige in Nederland voorkomende muizen en spitsmuizen geldt dat zij door de provincie Noord-Brabant voor ruimtelijke ingrepen zijn vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Eekhoorn

Tijdens het veldbezoek werden geen eekhoorns of nesten of knaagsporen van de eekhoorn aangetroffen in het plangebied. Het is daarmee uitgesloten dat het plangebied een essentieel onderdeel vormt van het leefgebied van de eekhoorn.

Haasachtigen, egel en vos

Deze soorten zijn door de Provincie Noord-Brabant vrijgesteld van de Wet natuurbescherming voor ruimtelijke ingrepen.

Bever

In het plangebied zijn geen sporen van de bever (*Castor fiber*) aangetroffen. Door het ontbreken van water met goed ontwikkelde oevervegetaties is het plangebied niet geschikt voor deze soort. De aanwezigheid van de bever is dan ook uitgesloten.

Marterachtigen

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Ook zijn er geen bomen met grote holten aanwezig welke kunnen dienen als verblijfplaats voor de steenmarter (*Martes foina*) of boommarter (*Martes martes*). Er zijn geen sporen van deze marterachtigen aangetroffen gedurende het veldbezoek. Daarnaast zijn er geen waarnemingen bekend van de steen- of boommarter uit het plangebied. De aanwezigheid van deze soorten is dan ook redelijkerwijs uitgesloten.

De kleine marterachtigen, bunzing (*Mustela putorius*), hermelijn (*Mustela erminea*) en wezel (*Mustela nivalis*) zijn door de provincie Noord-Brabant niet vrijgesteld van de Wet natuurbescherming. Door het ontbreken van ondergroei met voldoende dekking voor deze soorten en de drukte in het plangebied door het vele verkeer is het op voorhand uitgesloten dat zich in het plangebied vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefgebieden van kleine marterachtigen bevinden.

In het plangebied werden geen sporen van de das (*Meles meles*) aangetroffen. Daarnaast is het gebied door de ligging midden in de stad en het drukke verkeer gecombineerd met het ontbreken van voldoende dekking niet geschikt als leefgebied voor de das. De das heeft dan ook geen verblijfplaats of essentieel foerageergebied in het plangebied.

De otter (*Lutra lutra*) komt slechts in lage aantallen in Nederland voor en is sterk gebonden aan grote wateren met een goed ontwikkelde oevervegetatie. Deze soort is dan ook uitgesloten in het plangebied.

Overige zoogdieren

Overige in Nederland beschermde zoogdieren zijn zeezoogdieren of slechts zelden waargenomen soorten welke hoge eisen stellen aan hun leefgebied (wilde kat (*Felis silvestris*), lynx (*Lynx lynx*) en wolf (*Canis lupus*)). Deze soorten zijn dan ook uitgesloten in het plangebied.

Effectbeoordeling zoogdieren

Effectbeoordeling vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat zeven soorten vleermuizen binnen het plangebied kunnen voorkomen. Op basis van de aard en ligging van het plangebied is het uitgesloten dat dit essentieel foerageergebied betreft. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen is eveneens uitgesloten. De kap van de bomen in de bermen van de Ringbaan Zuid en de Generaal Smutsaan kan wel leiden tot aantasting van essentiële vliegroutes van vleermuizen doordat beschutting tegen wind en geleiding wegvallen. Het kappen van de bomen kan er ook voor zorgen dat de buffer tegen de uitstoting van kunstlicht wegvalt, waardoor de lichtintensiteit voor vleermuizen toeneemt. Hetgeen eveneens kan leiden tot een negatief effect op de vliegroutes van vleermuizen. De kap van de overige bomen en andere ingrepen hebben geen negatief effect op beschermde functies van het gebied voor vleermuizen.

In Tabel 3 is weergegeven op welke potentieel voorkomende soorten (en beschermde functies van het plangebied voor deze soorten) mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn. Wanneer deze negatieve effecten optreden kan de Wet natuurbescherming worden overtreden.

Tabel 3: Potentieel in het plangebied aanwezige vleermuizen en functies en de mogelijke effecten van de ingreep hierop.

	zomerverblijfplaats	kraamverblijfplaats	paarverblijfplaats	winterverblijfplaats	vliegroute	foerageergebied
gewone dwergvleermuis						
ruige dwergvleermuis						
kleine dwergvleermuis						
laatvlieger						
rosse vleermuis						
gewone grootoorvleermuis						
grijze grootoorvleermuis						
			Geen negatief effecten te verwachten			
			Mogelijk negatief effect			

Effectbeoordeling overige zoogdieren

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat beschermde functies van het gebied voor overige beschermde soorten zoogdieren niet te verwachten zijn. De ingreep leidt voor deze soorten dan ook niet tot een negatief effect of overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.4 Reptielen

Gedurende het veldbezoek zijn geen reptielen waargenomen binnen het plangebied. Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van muurhagedis (*Lacerta muralis*), gladde slang (*Coronella austriaca*), ringslang (*Natrix natrix*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*).

Op grond van het ontbreken van voor overige reptielen geschikte ecotopen in het plangebied (zoals schrale vegetatie met voldoende rustige, zonnige plekken) kan de aanwezigheid van hazelworm (*Anguis fragilis*) en levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) eveneens uitgesloten worden. De aanwezigheid van reptielen is daarmee redelijkerwijs uitgesloten.

Effectbeoordeling reptielen

Doordat de aanwezigheid van reptielen in het plangebied redelijkerwijs uitgesloten is leidt de ingreep voor deze soorten niet tot een negatief effect of overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.5 Amfibieën

Binnen het plangebied ligt alleen een gedeelte van een kunstmatige vijver met steile betonnen randen en een betonnen bodem met nauwelijks vegetatie. Deze vijver is ongeschikt voor de voortplanting van beschermde amfibieën. Doordat in de directe omgeving van het plangebied geen andere geschikte voortplantingswateren aanwezig zijn is de aanwezigheid van beschermde amfibieën in het plangebied redelijkerwijs uitgesloten.

De kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), gewone pad (*Bufo bufo*), bruine kikker (*Rana temporaria*), bastaardkikker (*Pelophylax kl. esculentus*) en meerkikker (*Pelophylax ridibundus*) zijn door alle provincies voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Effectbeoordeling amfibieën

Doordat de aanwezigheid van zwaar beschermde amfibieën in het plangebied redelijkerwijs uitgesloten is leidt de ingreep voor deze soorten niet tot een negatief effect of overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.6 Vissen

In het plangebied is alleen water aanwezig in de vorm van de kunstmatige vijver met betonnen bodem met weinig watervegetatie. Deze is onder andere door het ontbreken van een modderlaag onderschikt als leefgebied voor de kwabaal (*Lota lota*) of grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*). Deze soorten zijn ook niet bekend uit het plangebied of de omgeving. Overige beschermde vissen zijn rivier optrekkende soorten of soorten van intacte beeksystemen. Deze zijn in het plangebied niet aanwezig. De aanwezigheid van beschermde vissen is uitgesloten.

Effectbeoordeling vissen

Doordat de aanwezigheid van beschermde vissen in het plangebied redelijkerwijs uitgesloten is leidt de ingreep voor deze soorten niet tot een negatief effect of overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.7 Vlinders en libellen

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties met waardplanten voor die geschikt zijn als leefgebied voor beschermde libellen en dagvlinders. Er zijn ook geen recente waarnemingen bekend van soorten uit deze soortgroepen uit het plangebied of de directe omgeving daarvan (NDFF). De aanwezigheid van beschermde libellen en vlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

Effectbeoordeling vlinders en libellen

Doordat de aanwezigheid van vlinders en libellen in het plangebied redelijkerwijs uitgesloten is leidt de ingreep voor deze soorten niet tot een negatief effect of overtreding van de Wet natuurbescherming.

5.8 Overige ongewervelden

De Europese rivierkreeft (*Astacus astacus*) komt in Nederland alleen nog maar voor in een enkele vijver op een privé landgoed. Het verspreidingsgebied van het vliegend hert (*Lucanus cervus*) ligt ver buiten het plangebied. Bovendien ontbreken rottende eiken, welke noodzakelijk zijn als huisvesting en voedselbron voor de larven van deze soort. Oeveraas (*Palingenia longicauda*), juchtleerkever (*Osmoderma eremita*) en Bataafse stroommossel (*Unio crassus*) zijn uit Nederland verdwenen. Van de vermiljoenkever (*Cucujus cinnaberinus*) zijn slechts enkele populaties bekend uit het oostelijke gedeelte van Noord-Brabant nabij Maarheeze. Deze soort komt enkel voor in dode populieren, welke ontbreken in het plangebied. Andere beschermde ongewervelden (niet zijnde libellen of dagvlinders) komen enkel voor in veensloten en vennen met schoon water, welke ontbreken in het plangebied. Overige beschermde ongewervelden worden dan ook niet verwacht in het plangebied.

Effectbeoordeling overige ongewervelden

Doordat de aanwezigheid van overige ongewervelden in het plangebied redelijkerwijs uitgesloten is leidt de ingreep voor deze soorten niet tot een negatief effect of overtreding van de Wet natuurbescherming.

6. Conclusie en aanbevelingen

6.1 Gebiedsbescherming

6.1.1 Natura 2000

De ingreep leidt niet tot een verslechtering van de kwaliteit van natuurlijke habitats of de habitats van soorten in Natura 2000-gebieden waarvoor de gebieden zijn aangewezen. Daarnaast is er geen effect op de instandhoudingsdoelstellingen van soorten waarvoor Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied zijn aangewezen.

6.1.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De ingreep vindt niet plaats in het NNN of in de directe omgeving daarvan. Hierdoor is een nadere toetsing aan het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur niet noodzakelijk.

6.1.3 Bescherming van houtopstanden

Omdat bij de ingreep geen bomen gekapt worden welke vallen onder de bescherming van houtopstanden conform artikel 4.2. van de Wet natuurbescherming wordt deze wet niet overtreden en zijn nadere stappen niet noodzakelijk. Wel kan het zijn dat op basis van gemeentelijk beleid een kapmelding verplicht is.

6.2 Soortbescherming

6.2.1 Vogels

Binnen het plangebied en de directe omgeving daarvan zijn geen beschermde functies van broedvogels met jaarrond beschermde nesten uit Categorie 1 t/m 4 te verwachten. Voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten uit Categorie 5, zoals ekster, koolmees en pimpelmees zijn voldoende alternatieve broedlocaties aanwezig in de directe omgeving van het plangebied.

Voor de andere mogelijk aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot het verlaten van nesten met eieren of jongen en brengen de functionaliteit van de nesten in gevaar en zijn een overtreding van de Wet natuurbescherming, artikel 3.1, lid 1 en 2. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 maart tot 15 juli.

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden, moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Ook is het in dat geval aan te raden eventueel snoeiafval en de te verwijderen vegetatie binnen het werkterrein (ruim) voor het broedseizoen te verwijderen, om de kans op broedgevallen binnen het plangebied te beperken. Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedgevallen van vogelsoorten welke van nature broeden in Europa en op natuurlijke wijze in Nederland gekomen zijn.

6.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

De bomenlanen in de bermen van de Ringbaan Zuid en de Generaal Smutslaan bieden beschutting en geleiding aan vleermuizen welke niet overgenomen kan worden door andere lijnvormige elementen in de directe omgeving. Hierdoor kan op basis van het uitgevoerde onderzoek de aanwezigheid van essentiële vliegroutes in het plangebied niet uitgesloten worden. Wanneer deze bomen gekapt moeten worden valt de geleiding en beschutting weg en is het mogelijk dat buffers tegen de uitstoting van kunstlicht wegvallen, waardoor de lichtintensiteit voor vleermuizen toeneemt. Wanneer andere verlichting aangebracht met een hogere lichtintensiteit of andere uitstraling kan dit eveneens

verstorend zijn voor vleermuizen. Aantasting van essentiële vliegroutes leidt tot het overtreden van de Wet natuurbescherming.

Wanneer bij de ingreep zodanig veel bomen in de bermen van de Ringbaan Zuid of de Generaal Smutslaan gekapt worden dat de laanstructuur over een afstand van meer dan 15 meter onderbroken wordt kan dit mogelijk leiden tot aantasting van een essentiële vliegroute van vleermuizen. In dat geval is het noodzakelijk om een nader vleermuisonderzoek te laten uitvoeren of gebruik te maken van de resultaten van een eerder uitgevoerd onderzoek naar vleermuizen in het plangebied. Op basis van deze gegevens kan bepaald worden of beschermde functies voor vleermuizen aanwezig zijn en of deze negatief beïnvloed worden door de ingreep. Wanneer dit het geval is dient een mitigatieplan te worden opgesteld en is mogelijk een ontheffing Wet natuurbescherming nodig voorafgaand aan de uitvoering van het project. Op dit moment is het in provincie Noord-Brabant zo dat wanneer negatieve effecten op beschermde soorten met bewezen effectieve maatregelen voorkomen kunnen worden, dat een ontheffingsaanvraag dan niet noodzakelijk is.

Het verdient aanbeveling aanvullende onderzoeken naar vleermuizen altijd uit te voeren volgens de richtlijnen uit het Vleermuisprotocol 2017 van de Gegevensautoriteit Natuur. Bij gebruikmaking van het vleermuisprotocol wordt een eventuele ontheffingsaanvraag vrijwel zeker in behandeling genomen. Tevens geeft het vleermuisprotocol invulling aan de minimale onderzoeksinspanning voortkomend uit de Wet natuurbescherming. Aanvullend vleermuisonderzoek conform het vleermuisprotocol houdt voor de mogelijk aanwezige functies in het plangebied in dat er twee bezoeken in de periode 15 april t/m 15 oktober (direct na zonsondergang en/of direct voor zonsopkomst) aan het plangebied gebracht dienen te worden. Deze bezoeken moeten met behulp van een heterodyne batdetector met time expansion uitgevoerd worden.

6.2.3 Overige soorten

Overige beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn in het plangebied niet te verwachten. De ingrepen leiden dan ook niet tot overtreding van de Wet natuurbescherming voor deze soorten.

6.3 Samenvatting

Op grond van de mogelijke effecten die op kunnen treden ten gevolge van de ingreep blijkt dat deze niet door de Wet natuurbescherming wordt verhinderd. Wanneer de linden in bermen van Ringbaan Zuid of de Generaal Smutslaan over een lengte van meer dan 15 meter gekapt worden of sterker aangelicht worden dan in de huidige situatie dan is het noodzakelijk tijdig aanvullend onderzoek uit te voeren naar vleermuizen. Dit om te bepalen of sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen en de algemene zorgplicht. Afhankelijk van de resultaten van een aanvullend vleermuisonderzoek kan het opstellen en uitvoeren van een mitigatieplan en een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk zijn.

7. Bronnen

7.1 Rapportages & boeken

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Rosse vleermuis *Nyctalus noctula*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipitrellus nathusii*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Bouwens, S., 2017. Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming. Provincie Noord-Brabant.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Brouwer, T., M. Dorenbosch, R. van Eekelen & J. Spier, 2010. Vissenatlas Noord-Brabant. Uitgeverij Profiel, Bedum.

Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., & A. Kiefer. 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion Natuur.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.

7.2 Websites

www.kaartenbank.brabant.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.soortenbank.nl

www.sovon.nl

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/default.aspx?main=gebieden

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Foto's plangebied

Figuur 2. Impressie plangebied, met een deel van de Stappegoorweg.

Figuur 3. Impressie plangebied, met een deel van de Ringbaan Zuid.

Figuur 4 Impressie plangebied, met een deel van de Trouwlaan.

Figuur 5. Impressie plangebied, met de laan van Amerikaanse eiken aan de G. Smutslaan.

Figuur 6. Impressie plangebied, met de vijver met betonnen randen en bodem.

Figuur 7. Impressie plangebied, met voedselrijke en intensief onderhouden gazon.

Figuur 8. Impressie plangebied, gedeelte met opgaande begroeiing ten westen van de Trouwlaan.

Figuur 9. Impressie plangebied, met op de foto een linde waarvan de holtes nader onderzocht zijn met behulp van een boomcamera om de geschiktheid als verblijfplaats voor vleermuizen nader te onderzoeken.

Bijlage 2: Wet- en regelgeving

Wet natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de bescherming van de natuur in Nederland geregeld middels de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de voormalige Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming heeft drie belangrijke onderdelen, namelijk:

- Bescherming van Natura 2000-gebieden,
- Bescherming van soorten,
- Bescherming van houtopstanden.

De hoofdlijnen van de bepalingen in deze drie onderdelen van de Wet natuurbescherming welke van belang zijn voor de nadere toetsing in dit onderzoek worden in de onderstaande paragrafen nader toegelicht.

Bescherming van Natura 2000-gebieden

Binnen de Wnb is de bescherming van zogenaamde Natura 2000-gebieden geregeld. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. De grondslag hiervoor ligt in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Welke planten- en diersoorten of habitattypen dit zijn is voor ieder gebied afzonderlijk vastgelegd middels beheerplannen met zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen. Ingrepen of evenementen mogen deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen.

Activiteiten mogen alleen doorgang vinden als deze de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden niet in gevaar brengen, of wanneer de provincie waarin de ingreep of het evenement plaatsvindt een vergunning verleent. Bij ingrepen in gebieden van nationaal belang is het ministerie van Economische Zaken Bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De soortbescherming onder de Wnb onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, namelijk:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- Beschermingsregime andere soorten (nationaal beschermde soorten).

Op soorten uit de beschermingsregimes Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn de verbodsbepalingen uit de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) van toepassing. Binnen de categorie andere soorten vallen soorten welke op Europees niveau niet beschermd zijn maar door Nederland wel als beschermde soort aangewezen zijn. Iedere provincie heeft zelf de mogelijkheid om een of meerdere van deze planten- en diersoorten vrij te stellen onder bepaalde voorwaarden. Wel geldt voor alle soorten de algemene zorgplicht (Artikel 1.11). Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatieve effecten op planten en dieren maatregelen dient te nemen om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen.

Tabel 1: Verbodsbepalingen per beschermingsregime Wnb, voor zover van belang bij ruimtelijke ontwikkelingen of evenementen.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 Wnb)	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 Wnb)	Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 Wnb)
Art 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a: Het is verboden in het wild levende soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Art 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Art 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
Art 3.1 lid 4 en lid 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	
	Art 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	

Ontheffingen en vrijstelling

De provincies en de Minister van Economische zaken kunnen ontheffing of vrijstelling afgeven om onder voorwaarden de Wnb te overtreden. Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort. Dit is wel alleen mogelijk wanneer de aanleiding van de ingreep of activiteit valt onder een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden richt zich op de instandhouding van het oppervlakte bos in Nederland. Artikel 4.2 uit de Wet natuurbescherming verbiedt het zonder melding (gedeeltelijk) vellen van houtopstanden groter dan tien are of van meer dan twintig rijbomen welke gelegen zijn buiten de “bebouwde kom houtopstanden”. Artikel 4.3 lid 1 en 2 stellen dat het naast melding noodzakelijk is dat er herplant plaatsvindt binnen 3 jaar na het vellen van de bomen, en dat vervolgens binnen 3 jaar herplant plaats moet vinden voor niet aangeslagen beplanting. Het bevoegd gezag kan tevens een kapverbod opleggen in het geval van bijzondere beplantingen. Zoals opgenomen in Artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming geldt voor bepaalde soorten en gevallen (houtproductie of andere bedrijfsmatige activiteiten) een vrijstelling voor de bescherming houtopstanden.

Verordening ruimte (Natuurnetwerk Nederland)

In de Verordening ruimte is het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vastgelegd. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een netwerk van groene gebieden, voorheen bekend als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het NNN wordt beschermd via het planologisch kader. Het NNN is verankerd in de bestemmingsplannen waarin de regels uit de provinciale Verordening ruimte zijn verwerkt. Het ruimtelijke beleid voor het NNN kent het “nee, tenzij” principe en is gericht op ‘behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken’ van het NNN.

Een project dat de natuur significant (te veel) aantast, mag niet worden toegestaan in het bestemmingsplan (nee), tenzij:

- Het een groot openbaar belang dient;
- Er geen alternatieven zijn buiten de betreffende natuur.

Voor ingrepen die aantoonbaar aan de criteria voldoen geldt het vereiste dat de nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd.

Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader wordt verwezen naar de website van de Rijksoverheid (<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>).